JÁTSZÓ MACSKÁK.

Linek Lajos rajza.

közleményünkben levők közül *függetlenségi* (Kossuth-párti): Hentaller Lajos, Justh Gyula, Pichler Győző, Polczner Jenő, Báth Endre, Szatmári Mór, Ugron Imre; *függetlenségi és 48-as párti*: Ugron Gábor; *néppárti*: Horváth Dezső és Meszlény Pál; *pártonkívüli*: Artim Mihály. A többi mind *szabadelvűpárti*.

A NÉMET BIRODALMI GYŰLÉSBŐL.

Tudvalevő dolog, hogy a német birodalmi gyűlés már hónapok óta a vámtarifán tanácskozik. Ez a törvényjavaslat a «Reichstag» agrárius többségétől ered; a szocziálisták teljes erővel küzdenek ellene s minden egyes tételét megobstruálják. Már októbér óta ügyszólván fel kellett hagyni azzal a reménynyel, hogy a a javaslat még ez esztendőben törvényerőre emelkedjék, de a múlt hó végén egyszerre hirtelen fordulat állott be a vámtarifa sorsában. Ezt a fordulatot Kardorff indítványa okozta.

Kardorff indítványa abban áll, hogy fogadja el a birodalmi gyűlés a vámtarifát «en bloc», vagyis a maga egészében, az egyes tételeken való vitatkozás kizárásával. Egy 493 tételből álló vámtarifát egy csapásra elfogadni! Hiszen minden sora százezrek boldogulását vagy tönkretjutását eredményezheti. Nem is próbálja senki jogilag bizonyítani ezen eljárás helyességét, csupán a kényszerűség hajtotta oda a német kormányt és pártjait, hogy czélja érdekében ilyen eszközhöz folyamodjék. A tarifa elfogadása Kardorff indítványa következtében most már majdnem biztos. Csak majdnem, mert végre is, csak huszonkét napja van még ennek az esztendőnek s ennyi idő alatt oly hatalmas ellenzék, mint a német szocziálisták, tömérdek akadályt gördíthet nemcsak a javaslat elfogadása, hanem maga a parlament higgadt tanácskozása elé is. Botrányokban eddig sem volt hiány, de ezentúl még nagyobbakra lehet kilátás. Ámde, hogy a többségnek is mily hatalmas fegyverei vannak a szocziálistákkal szemben, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy Kardorff indítványát öt nap alatt sikerült keresztülhajtania.

A német vámtarifa-javaslat Magyarországot is közelről érdekli, mert a mezőgazdasági termékeket valóságos védvámrendszer-szerű bástyával veszi körül, a mely minden bevitelt majdnem lehetetlenné tesz s egyes czikkek termelőinek nálunk is nagy veszteséget okozhat. Így nevezetesen az árpatermelőknek, mert Ausztria és Magyarország árpakivitelének 88 százaléka Németországba irányul s az új, tetemesen emelt vámtételt aligha fogjuk elviselhetni. Ebben a vámtételben nem is a német árpatermelés emelésére való törekvés rejlik, hanem, mint olvassuk, egyes agráriusok a kis-ázsiai árpatermelésében vannak érdekelve s ennek akarnak hazájukban piaczot szerezni. A magas vámtétel csak a sörárpára vonatkozik, a takarmány-árpára nem s míg a kis-ázsiai árpa, mely rosz minőségű, könnyen bejut Németországba, addig a finomabb magyar árpa kiszorul.

Lám, ez az egy tétel mekkora új átalakulásokat vonhat maga után, de vannak a javaslatnak sokkal fontosabb pontjai is, melyeknek következményei ez idő szerint még beláthatatlanok.*

Berlin, 1902 deczember 8.

K. Gy.

* Képben, legújabb fölvétel után bemutatjuk a német birodalmi gyűlés épületét s az ott most folyó parlamenti küzdelem főszereplői közül gróf Ballestrem elnöknek, az indítványt tevő Kardorffnak s Bebelnek, a szocziálista párt vezérférfiának arczképét.

A MACSKA-KIÁLLÍTÁS.

Macska-kiállítás volt a héten Budapesten, még pedig nemzetközi, mert a pályázó cziczák nem csak hazánk szép fővárosából siettek magukat bemutatni s a pályadíjért megküzdeni, hanem Anglia, Német- és Franczia-ország különböző helyeiről, sőt Siámból, Perzsiából és Afrikából is ide útaztak. Összesen száznégyen voltak, bár tizenhét közülök immár csak kikészített bőr alakjában; intvén az élő macska-világot a mulandóságra, a látogatók nagy seregét viszont arra, hogy a cziczabőrökből nagyon szép prémeket lehet ám csinálni.

Ki voltak pedig állítva közönséges *házi macskák*, még pedig négy csoportra, úgymint: *fehérek*, *feketék*, *kétszinűek* és *háromszinűek* cscportjára osztva. Tehát elenyészett most ama régi, általánosan elterjedt mese is, hogy egy angol valamikor százezer forintot tüzött ki háromszinű macskára, azonban mindeziedig eredmény nélkül, mert ilyen macska a világon nincs. Nos tehát, volt itt vagy tizennégy háromszinű cziczа, de a százezer forintos angol nem jelentkezett.

Voltak aztán igen szép hosszú szőrű *angora* macskák, *cziprusiak*, *máltaiak* s egyéb kiválóságai a macska-nemzetségnek. Legfeltűnőbb volt az Atlas hegységből származó *Gunstermacska*, gyönyörű csikos bundájával s rendkívül hosszú farkával; kicsiny hosszúkás fejéről azonban inkább valami menyétfélének lehetett volna gondolni. Ellentéte volt a szomszédjában szundikáló *man-szigeti* macska, a mely meg farkatlan szokott lenni. Feltűntek még a *siámi* cziczák, melyeknek ősei egyenesen a siámi király palotájából származtak. Ezeknek az előkelő eredetű, apró, fakós szinű macskáknak igen szép, szelid kék szemeik vannak. Hanem aligha legelső nem volt a meglehetős nyugtalan társaságban mégis az ötéves *Dodo* nevű afrikai *álarczos cziczа*, mely a párisi kiállításon az 5000 frankos nagy díjat megnyerte.

Nálunk aztán nem is pályázott. Hadd nyerjenek mások is. S mintha érezte volna, hogy versenyen kívül áll, sok jóakarattal pislogva szomszédjaira, nyugodt önérzettel nyalogatta csinos talpacskáit.

Különben mindnyájan díszes ketreczekben voltak elhelyezve s legnagyobb részük szépen hímzett párnákon heverészett, sőt egypárnak pompás mennyezetes ágyacskája is volt, jeléül annak, hogy mily nagy szeretetnek örvendez otthon. Volt olyan macska is, a mely családostól jelent meg, négy-öt cziczájával; ez utóbbiak ékes kis függönyös tolókocsiban játszadoztak, míg a mamájuk egy apró diványon ásitozott.

A nyertesek közt arany- és ezüstérmeket osztottak ki, bár kétkedni benne alig lehet, hogy ha maguk a cziczák tűzik ki a dijakat: aranyérem helyett egy egérkében, ezüstérem helyett pedig verébben állapodtak volna meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Báró Eötvös József munkáiból, melyeket tudvalevőleg a magyar tanítók országos Eötvös-alapja javára ad ki a Révai-testvérek czég, most ismét megjelent öt kötet. Ez a harmadik sorozat a nagy érdekű gyűjteményből, mely Eötvös műveinek első teljes kritikai kiadása.

A most megjelent kötetek a nagy iró publiczisztikai és politikai dolgozatait tartalmazzák. Az első kötetben két nagyobb tanulmányt találunk: az egyikben, mely a «Kelet népe és a Pesti Hirlap» czímet viseli, Eötvös a Kossuth és Széchenyi közt lefolyt irodalmi vitába szólt bele, az előbbi mellett törve lándzsát, a másodikban «Reform» czím alatt a Pesti Hirlapban a régi megyei rendszer ellen írt ezikkeit gyüjtötte össze s ezért a munka érdekes kiegészítője az ugyanazon kérdéssel szépirodalmi formában foglalkozó «Falu jegyzőjének. A második kötet «Tanulmányok» czímmel Eötvös eddig még összegyüjtve meg nem jelent kisebb-nagyobb hirlapi czikkeit gyűjti össze, politikai, társadalmi és irodalmi kérdésekről, melyek közül kiválóan érdekes a Petőfiről irott birálat, az első dicsérő szó a nagy költőről s egyuttal szép bizonyiléka Eötvös finom művészi érzékének. A többi három kötet Eötvös politikai főmüvét, az «A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra» czímü nagy, alapvető állambölcseleti munkát tartalmazza, a mely szerzője nevét külföldön is ismertté tette, a mi politikai irodalmunknak pedig egyik legbecsesebb alkotása. Az egyes munkákhoz a kiadás szerkesztője, dr. *Voinovich* Géza írt jegyzeteket, közölve azokat a kortörténeti és bibliografiai adatokat, vonatkozásokat, melyek a művek teljes megértéséhez szükségesek; különösen az utolsó nagy műhöz írt jegyzetek becsesek és tartalmasak. A 20 kötetre tervezett gyüjteményből most már csak 5 kötet hiányzik. Az egész kiadás ára 80 korona; kötetenkint is kapható.

Harsányi Kálmán: Költemények; *Budapest, 1902.* E verskötet, mely az irodalomban eddig ismeretlen nevet visel homlokán, a sajtóban feltünést keltett s ezért bizonyos várakozással veszi az ember kezébe. Ez a várakozás talán ártalmára is van s nem nyervén teljes kielégülést, arra csábítja a birálót, hogy a szokottnál szigorúbb mértéket alkalmazzon a kis könyvvel szemben. Annyi azonban bizonyos, hogy a tehetség nyomait magán viseli a szerző: nyelvének van színe, egyéni zamatja, érzéseiben, a dolgokról való felfogásában emelkedettségre törekszik, képzelete élénk, olykor új, vagy legalább is az újdonság hatását keltő képeket, fordulatokat is talál. A mi mai költőinkben nem épen gyakori, férfias lendület is van benne. A legnagyobb sikert leirásaiban éri el, melyekben érezhetni tudja a természet iránti szeretete őszinteségét. Mind-e jó tulajdonságok azonban nem érvényesülnek úgy, hogy a teljes siker járhatna nyomukban: a szerző lépten-nyomon elárulja, formában és tartalomban, kiforratlanságát, iróji egyéniségének még ki nem alakult voltát. Erre vallanak gyakori egyenetlenségei a szelidebb tiszta lírában a az ódai hangban egyaránt, frissen érzett, jellemzetesen megirt sorok, szakaszok váltakozása lapos közhelyekkel s üres, szónoklo bombaszttokkal. Nehány sikerült versen kívül («Est», a «Koldus-nóták» közül egy vagy kettő, a «Búcsú a rengetegtől») inkább csak szép sorokat, strófákat találunk a könyvben, mint befejezett művészi alkotásokat. Ez a könyv még csak igéret, melynek beválása a szerző jövő fejlődésének dolga. Ára 2 korona. Mutatványul a következőt közöljük:

Béke.

A mezőn, Halovány
A réten, Csillagok
Csöndes nyári éjjel Könyiitől ázik.
Harmatos
Köntését Lágy szellő
Teregeti széjjel. Sohajtva
Száll a rónán végig,
Lomb, virág, Susogva
Falevél, Szeliden
Pehelypuha pázsit, Altató meséit.
Altató Azután
Meséit Tovább száll
Embernek, virágnak, És rópte nyomába
Kilobbant Utolsót
Hamvadó Lobban egy
Pásztortűz parázsnak. Pásztortűz parázsa . . .

Átsuhan A hold is
A falun Alkonyul,
És bűbájos álom S háldokló sugára
Enyeleg Folragyog
Hajnalig Még egyszer
A fáradt pillákon. A sötétlő tájra.

Átsuhan És a szent
A réten Keresztnél
S millió virága Ott a falu végén —
Kis fejét Eloszlik
Lehajtja Szeliden
Pázsit vánkosára. A Megváltó-képen . . .

Regös énekek. Lapunkban nemrég már megemlékeztünk erről az irodalomtörténeti és néprajzi szempontból nagy fontosságú gyüjteményről, melyet dr. *Sebestyén* Gyula bocsátott közre s a Kisfaludy-Társaság adott ki, mint két évtizéd óta szünetelt Népköltési Gyüjteményei IV. és V. kötetét. Az Athenaeumnál megjelent két kötet elsejében a regös énekek vannak összegyüjtve; az egyes énekek dallamai is közölve vannak s a regölés érdekes népszokása rajzokban is be van mutatva. A második kötetben Sebestyén Gyula nagy tudományos apparátussal dolgozza fel a regösökre vonatkozó történeti emlékeket, a regölés néprajzát, keletkezését, kialakulását illető kérdéseket. A két kötet ára egyenkint 6 korona. A munkához a Kisfaludy-Társaság főtitkára, *Vargha* Gyula írt először, majd belőlegi megtudjuk, hogy a társaság népköltészeti emlékeink összegyűjtését évről-évre folytatni fogja, annál is inkább, mert *Wlassics* Gyula vallás és közoktatási miniszter e czélra évi 3000 korona segélyt bocsátott rendelkezésére. Az új sorozat szerkesztője *Vargha* Gyula.

«A róna és az erdő» czímmel új, díszes kiállítású könyv jelent meg *Bársony* Istvántól a Pallas részvénytársaság kiadásában. A jeles szerző e könyvében is tehetsége legértékesebb vonását, a természet iránti benső szeretetét mutatja be. Állatképeket rajzol finom megfigyeléssel, hangulatokban szólaltatja meg a természetnek lelkére való hatását, jóizű, kedves vadász-élményeket mond el; mind e változatos tárgyakban teljes szingazdagságában érvényesül szép magyar prózája. A kötetet *Feszty* Árpád és *Olgyay* Ferencz szinnyomatban reprodukált képei is disztik; bolti ára díszkötésben 12 korona.

Agrár öröklési jog. Ezen a czímen bocsátotta közre dr. *Baross* János a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének öröklési részéhez irt tanulmányainak első kötetét. A komoly tanulmányok alapján készült munkához gróf *Széchenyi* Imre irt először. Baross János könyve a parasztbirtokban való örökösödésnek helyes megoldására törekszik. A szerző munkáját az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megbizásából irta s a múlt évben közvetlen tapasztalatokat szerzett hozzá németországi tanulmányútján, de beleveszi keretébe a német, angol, svájczi, franczia és tiroli agrár öröklési jogot is. Tárgyát világos feldolgozásban adja elő s mindenben figyelemmel van a jelenlegi magyar öröklési jogra. A könyv általános részszel kezdődik, azután a birtokminimum elméletét fejti ki. További folyamán kimutatja a *franczia* rendszer hátrányait, érdekesen tárgyalja az *amerikai* «homestead» és az *angol* «entail» intézményeket, valamint a *hitbizományokat* s czeknek a nemzeti életre való hatását. Ezek után a *német törzsöröklési rendszert* tárgyalja, a magyar viszonyokra való alkalmazás szempontjából. A könyv most a magánjogi törvénykönyv előkészítésekor különösen figyelemreméltó. A következő két kötet a magyar parasztság öröklési szokásairól és gróf Széchenyi István agrár-politikájáról, továbbá a hitbizományokról fog szólani. A most megjelent I. kötet ára 10 korona.

Temesvári Pelbárt példái. Középkori irodalmunk legkimagaslóbb alakjáról, Temesvári Pelbártról, a jeles ferenczrendi barátról, főkép pedig az ő «példá»-iról, melyekkel egyházi beszédeit szokta fűszerezni, tartott érdekes székfoglaló értekezést a Magyar Tud. Akadémián *Katona* Lajos levelező tag, mely értekezés most az Akadémia kiadásában külön füzetben is megjelent s 1 korona 20 fillérért megrendelhető.

Juhász László «Pengeti sirván» czímü verskötete és «Huszonheten a felső tizezerből» czímü könyve, melyben egy társadalmi dráma és két vigjáték foglaltatik, most egyenkint egy-egy koronáért kapható a Franklin-Társulatnál és minden könyvkereskedésben. A tartalmas két könyvről, melyek közül az első csinos kötésben került a könyvpiaczra, annak idején, megjelenésükkor már megemlékeztünk.

Apró történetek a nagyvilágból. Irta *M. Hrabovszky* Julia. Tizennégy történet van a csinos kiállítású kötetben összegyűjtve, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára 2 korona.

Magyar oklevél-szótár. I. füzet. Régi okleveleinkben s egyéb régi iratokban nagyon sok, ma már a közhasználatból részben kimaradt magyar szó van, melyek nagy részét összegyüjtötte volt Szamota István, de a gazdag anyagot szótárrá csak most szerkeszti *Zolnai* Gyula a Magyar Tud. Akadémia megbizásából. A most megjelent első füzet az Aba-tól a Bokros-ig terjedő szavakat közli magyarázatokkal s a források megjelölésével. Évenként a Hornyánszky Viktor kiadásában hat füzet jelenik meg; előfizetés egy évre 9 korona.

«Az ember és a kutya» czím alatt adott ki az Országos Állatvédő-Egyesület egy füzetet, melyben a szerző, *K. Nagy* Sándor, adatokat mondván el az ebek történetéről s elsorolván az ebtartásra vonatkozó szabályokat, a veszettség okait ismerteti, majd kiterjeszkedik arra, hogy a megmart emberek megmentésénél mily intézkedéseket szükség tenni. A füzet ára 30 fillér.

A pénz. Irta dr. *Kosztka* Imre. A szerző könyvében először is a pénz keletkezéséről s a pénzről mint gazdasági tényezőről beszél, aztán az állam befolyásáról szól a pénz értékére, majd a pénzverést tárgyalja, végül pedig Magyarország valutájáról értekezik. A munka Grill Károly könyvkereskedésében jelent meg.

Nemzeti Szinház. *Bródy* Sándor három kisebb szinjátékot irt s ezek «*Király-idillek*» egybefoglaló czímen kerültek bemutató előadásra november 5-én a Nemzeti Szinházban. Mind a három darab a történethől veszi tárgyát s történeti hangulatot igyekszik tükrözni, festői képek keretében. Bródy mind a három szinjátékában a szerelmet és annak érzéki kitörését festi.

Legjobban hatott a «*Lajos király válik*» czímü drámai kép, mind szerkezetében, mind részleteiwel. Nagy Lajos király válni akar a nejétől, mert nincs fügyermeke és a trónra utódot kiván. A királyné is belenyugszik, de sajog a szive. Ő maga mutat be férjének három fejedelmi hölgyet, hogy válasszon közülök. Míg a királynét rokonszenvesen jellemzi a szerző, a három királylány a komor keretből kiütő vigjátéki alak. A király még egyszer találkozik hitvesével, hogy elbúcsúzzék tőle s a búcsúsóknál

A BUDAPESTEN RENDEZETT NEMZETKÖZI MACSKA-KIÁLLÍTÁSBÓL.

Linek Lajos rajza.

föllángol szerelme, nem hagyja el hitvesét. — Kevésbbé nyerte meg a közönséget «*A fejedelem*» czímü darab, mely lassúbb menetü és hosszadalmas is. A második előadásra már röviditésekkel bocsátották. Az öreg Bethlen Gábor fejedelem, mint megcsalt férj a főszemély. Neje, Brandenburgi Katalin szerelemre vágyik, melyet öreg férjénél nem talál meg. Bethlen megtudja neje hűtlenségét. A csábító azonnal agyonlövi, de feleségének megbocsát, sőt egész vagyonát is végrendeletében reá hagyja. Bethlennek, a nagy fejedelemnek ily alakban feltüntetését a közönség nem látta szivesen. — A harmadik darabban, melynek czíme «*Mátyás király házasit*». Mátyás királynak gyermekkori játszótársa Petronka, a ki a házasuló király számára készülő ruhákat varrja s a mühely egyik legényének már félig-meddig menyasszonya. De a mint újra meglátja a deli királyt, a szivébe is fogadja. Mátyás király sem marad hidegen, a finom ruhákat Petronkának ajándékozza. Ez gyanakvóvá teszi a völegényt és ott hagyja a lányt, a király azonban más, előkelőbb völegényt szerez a lánynak. Erre a király megkérdezi a lánytól, ennek a felesége akar-e lenni, vagy a király szeretője? A lány az utóbbit választja. A nemzeti múlt iránti kegyelet nem szivesen látja, hogy a szerző három nagy történeti alakunkat szemelte ki annak bizonyitására, hogy a szerelemmel szemben mindenki gyarló. A közönség egyes jeleneteket tetszéssel fogadott s a szerzőt többször kitapsolta. A három darab fő női szerepeit *Márkus* Emilia művészettel játszotta. Más és más alak volt minden szerepben. A férfiszerepek nem voltak ily hálásak *Császár és Gyenes* számára. A kisebb szerepekben *Rózsahegyi*, *Gabányi*, *Beregi*, *Gál*, *Mihályfi*, *Delli* Emma, *Ligeti* Juliska a szinművek hatásának emelésére működtek közre.

Csiky Gergely emlékezete a Nemzeti Szinházban. Deczember 9-ikén, Csiky Gergely születésének 60-ik évfordulóján, az 1891-ben elhunyt drámairó első szinrekerült darabját, a «*Jóslat*»-ot adták elő a Nemzeti Szinházban. Ézzel az ó-görög tárgyú regényes szinművel 1875-ben az Akadémia százaranyos Teleki-diját nyerte el. Erre következett szélesköru munkásságából nevezetes rész jutott a Nemzeti Szinháznak, a hol szinművei két évtizeden keresztül annyi változatos és mozgalmas estét nyujtottak a közönségnek. Ma már egyre ritkábbak a Csiky-darabok a Nemzeti Szinházban. A «Jóslat»-on is közel harmincz év alatt moha kezd nőni, de az emlékezés napján érdeklődve figyelte meg a közönség a költő elindulását szép pályájára, szivesen hallgatták a hangzatos verseket s mulattak az athéniei ifjak dévajkodásán. A darab komolyabb részeiben Hegyesi Mari, Beregi, Bakó, Pálfi, Dezső, Horváth hatottak, a vidám részekben pedig